

Peter Kurrild-Klitgaard i RÆSON:

Nedtælling til Dirty Thursday!

Der har i de seneste år været en tendens til at man prøver at offentliggøre noget, der kan ramme modstanderen sent i kampagnen. Skulle man tænke rigtigt strategisk ville man på torsdag d. 28 komme med en heftig afsløring, der så vil dominere mediebildet om fredagen. Så tager folk på weekend - og følger ikke mere med i det. Mandag har de travlt på arbejdet - og tirsdag skal de så stemme.

Peter Kurrild-Klitgaard om valgkampen, partiernes, mediernes, opinionsundersøgelsernes betydning.

Af Clement Behrendt Kjersgaard
RÆSONs chefredaktør

1. Valgdagen: det kan blive værre end 2000

Hvis valget ender i en situation så kaotisk som den i Florida i 2000, hvad vil det så betyde for amerikanernes tillid til deres politiske system?

Det vil ikke have nogen positiv effekt! Men amerikanerne har generelt en større skepsis overfor de politiske magthavere end indbyggerne i de fleste andre vestlige demokratier. Så de går fra at have *ikke særlig stor tillid* til mindre tillid. Men det vil selvfølgelig være dybt uheldigt, hvis der igen bliver diskussion om, hvorvidt stemmer blevet lovligt afgivet; optalt som de skulle osv., og det efterfølgende giver sig udslag i en række retssager.

Jeg har det måske lidt *kætterske* synspunkt, at situationen ikke er særlig slem i Florida - eller var det ved sidste valg. Når det stod så afsindigt tæt, som det gjorde, fokuserede alle med et kæmpe forstørrelsesglas på enhver lille tænkelig ting. Når man har et to-partisystem er den enes gevinst den andens tab og omvendt. Det gjorde, at alle endevendte enhver tænkelig ting, der kunne udlægges til egen fordel eller ugunst for modparten. Havde hvis det været en *anden* stat end Florida, der var afgørende, så var opmærksomheden flyttet derhen og man havde fået øje på lignende problemer: måske lidt større, måske lidt mindre. Men man må ikke falde for den misforståelse at tro, at Florida er særlig slemt.

Er der i det Demokratiske Parti en opfattelse af, at man gav for hurtigt op under efterspillet? Der er to diskussioner. Den ene er, hvorvidt Al Gore skulle have ladet være med at give op i midten af december hvor forbundshøjesteret traf afgørelse om fortsættelsen af stemmeoptællingen. Den anden er, om man skulle have gjort noget anderledes tidligere i forløbet.

Der er ikke nogen, der kan mene, at Al Gore burde have gjort noget andet på det tidspunkt, hvor han gav op: der VAR ikke noget at gøre for hans vedkommende. Hans eneste anden mulighed var at erklære, at han nægtede at anerkende valget - men så var han kommet ud af det med et mere ramponeret image: han ville have lignet en sur taber. Nu havde han muligheden for at erkende sit nederlag, sige 'det var så sådan!' og fremstå som en statsmand.

Men det andet spørgsmål er, om man gjorde noget strategisk forkert ved ikke at køre hårdere op tidligere i forløbet. Men jeg ved ikke, om demokraterne kunne have kørt det meget hårdere end de gjorde, for det, der jo i sidste ende endte med en kendelse fra den amerikanske forbundshøjesteret, var jo det sidste resultat af en *række* retssager, som blev initieret af demokraterne i dagene lige efter valget. Jeg kan ikke rigtig forestille mig, hvad man ellers skulle have gjort.

Demokraterne gik kun efter at få ekstra optælling i *nogle* valgkredse - hvis de havde

forlangt en omtælling af *samlige* Florida-stemmer kunne det muligvis have været til Gores fordel. Problemet var, at det troede man ikke man havde tid til.

Demokraterne gik kun efter at få ekstra optælling i *nogle* valgkredse - hvis de havde forlangt en omtælling af *samlige* Florida-stemmer kunne det muligvis have været til Gores fordel. Problemet var, at det troede man ikke man havde tid til.

Denne gang vil man sætte ekstra ind: demokraterne har nu 10,000 advokater, spredt ud over landet, og man *har* allerede sat en række retssager i gang, præventivt. Hvis det igen bliver sådan, at det bliver én stat, der afgør det - eller måske to - tror jeg sagtens vi vil kunne se noget, der ligner Florida, bare meget værre. Fordi vi allerede ser at advokaterne er ude at rejse retssager *præventivt*. Det var en 4-5 sager, der blev forelagt domstolen i november 2000, og det tal ville blive voldsomt meget højere nu - fordi man har forberedt sig på at rejse alle mulige tekniske spørgsmål. Dengang havde man ikke særlig lang tid til at rejse sager, fordi det kom bag på alle, at det gik som det gjorde. Hvis man har to partier - hvor den enes tab er den andens gevinst og omvendt - vil de lægge alle kræfter ind på at pege på de ting, der er til fordel for deres kampagne og til skade for modstanderen.

Hvor mange demokrater går rundt og mener, valget blev stjålet fra dem i 2000? Hvis vi siger, at USA består af tre partier - en tredjedel republikanere, en tredjedel demokrater og en tredjedel uafhængige, der ikke rigtig er fast knyttet til nogen af de to partier, så tror jeg at stort set alle i den tredjedel, der er kerne-demokrater, mener at valget blev stjålet i 2000. Det er jo en anseelig del af landets befolkning.

2. Partiernes skiftende rolle

USA's partier bliver indimellem beskrevet som ikke-eksisterende: at de kun er valgkampmaskiner, der fungerer i korte perioder. Er det rigtigt? Det kommer an på,

hvad man mener med 'partierne'. Hvis man kigger på Kongressen må man sige, at partierne har fået en ny og stærkere rolle de seneste par årtier, fordi partidisciplinen er blevet strammet ganske betragteligt og partierne har bevæget sig væk fra hinanden. Tidligere var det ikke unormalt, at der var demokrater, som faktisk stemte oftere sammen med republikanerne end med deres egne, og omvendt: der var meget midtsøgende republikanere, der ofte stemte sammen med demokraterne. Det er stort set forsvundet nu: midten af det politiske spektrum i den amerikanske Kongres er næsten helt forsvundet. Demokraterne er rykket ud på venstrefløjens og republikanerne ud på højrefløjens - og det er bl.a. et resultat af, at man har strammet partidisciplinen ganske meget. På den måde er partierne faktisk kommet til at spille en større rolle: den enkelte politikers uafhængighed er faktisk blevet noget mindre, end den var tidligere.

Demokraterne er rykket ud på venstrefløjens og republikanerne ud på højrefløjens - og det er bl.a. et resultat af, at man har strammet partidisciplinen ganske meget. På den måde er partierne faktisk kommet til at spille en større rolle.

Men når det gælder partiorganisationerne, med vælgerforeninger osv., er de stort set ikke eksisterende, i hvert fald sammenlignet med danske forhold. Og der er et par ting, der har gjort at de på det seneste er blevet mindre vigtige. En af dem er den *campaign finance reform*, der blev gennemført for et par år siden på forslag af republikaneren John McCain og demokraten Russ Feingold. Den gik ud på at begrænse det, man kalder *soft money* til partierne. Bidrag, der gik til partikasserne ad indirekte kanaler fra store kanaler. Det lukkede man næsten totalt for, men i stedet har man så benyttet et hul i lovgivningen til at kanalisere penge over til det, der bliver kaldt *527s*: grupperinger, som godt må være politiske og tage politiske standpunkter, men ikke må være koordinerede med partierne. Det gør, at de her *527s*, hvoraf den mest kendte er MoveOn.Org og den anden er MediaFund, i dag sidder med en

langt, langt større sum penge udenfor partiernes direkte kontrol end man tidligere har set. Så her har man store pengekasser, som ER politiske og bliver brugt til politiske formål, men som slet ikke er bygget op over en traditionelt hierarkisk partiorganisation, med medlemmer, vælgerforening osv. Det er et punkt, hvor partierne er blevet mindre velorganiserede.

Omvendt, og det har jeg lige selv kunnet se i Washington, er der blevet en meget, meget større opmærksomhed omkring at få kernevælgerne ud at stemme. Så begge partier - men denne gang i særdeleshed republikanerne - har gjort meget, meget ud af, helt ned på delstats- og lokalplan, at mobilisere græsrodderne. Det er ikke *selve* partiorganisationen, men det er noget lidt nyt - især for republikanernes vedkommende. For 25 år siden blev republikanerne opfattet som et *country club*-parti, hvor det var nogle få mænd, der mødtes, spillede golf og ordnede tingene dér. Der må man sige at republikanerne de sidste 20-30 år har lært meget af den græsrodsaktivisme, man ellers primært fandt på venstrefløjen.

Når det tegner til så tæt et præsidentvalg, kan vi så formode at vinderen ikke vil trække mange pladser med sig i Kongressen? At hans 'frakkeskøder', som man siger, ikke vil være særlig lange? Absolut. Men det er noget, man har kunnet se en tendens til ved en række af de seneste valg: denne her effekt med at en præsident kan trække mandater med sig er blevet mindre og mindre. Vi så det selvfølgelig allertydeligst ved sidste præsidentvalg, hvor republikanerne gik tilbage i Kongressen. Omvendt betyder det så også, at der ved midtvejsvalgene ikke længere er den tendens, som der ellers var, at præsidentens parti går *tilbage*. Det var ellers en helt fast grundregel i amerikansk politik - men det er ikke så udpræget mere. Dem, præsidentens part mistede ved midtvejsvalgene, var som regel dem, der var blevet trukket med ind af præsidenten ved det foregående valg og altså ikke ville være blevet valgt ellers: Midtvejsvalget justerede sådan for dem, der var kommet *lidt for let* ind i Kongressen. Men den effekt er faktisk ved at forsvinde nu. I stedet ser man noget helt andet: flere og flere valg til Repræsentanternes Hus, hvor der slet ikke er nogen seriøse modkandidater. Det er nu op mod en femtedel af de 435 Kongres-valgkredse, hvor der reelt ikke er seriøse modstandere til det ene partis kandidat.

Det er fordi man har fænomenet *gerrymandering*, hvor man trækker valgkredsene på en måde, der gavner ens parti mest muligt. Det har betydet, at det masser af steder slet ikke er meningsfuldt for en fra det andet parti at stille op.

Det stiller i nogen grad spørgsmålstegn ved om topartisystemet fungerer! Ja. Eller man kan sige: det fungerer næsten for godt, fordi partierne i et vist omfang deler landet imellem sig. I Californien havde demokraterne og republikanerne, der efterhånden er et lille mindretal i den californiske kongresdelegation, for et par år siden lavet en aftale, hvor man definerede en valgkreds på en sådan måde, at republikanerne hjalp demokraterne af med en besværlig demokrat!

Det er en form for karteldannelse! Et oligopol! [når nogle få store helt dominerer et bestemt marked, red.]

3. Repræsentanternes Hus: republikansk til 2012?

Hvordan kommer det til at gå ved kongresvalgene? Der findes ingen, der seriøst tror at republikanerne skulle miste deres flertal i repræsentanternes hus. Tværtimod ser det ud til at de formodentlig vil styrke det - og styrke det så meget, at man allerede nu taler om at det tidligst vil blive i 2012 at de ville se ud til at kunne tabe det igen. Efter at de i 1994 fik flertal i Repræsentanternes Hus for første gang i 50 år har republikanerne virkelig *i den grad* formået at tage og fastholde kontrollen med det. Der er ikke nogen realistisk sandsynlighed for at John Kerry og demokraterne kan erobre det flertal.

I senatet ser det lidt anderledes ud. En række republikanske senatorer, der er på genvalg, er i problemer. Jeg tror, republikanerne vil holde deres flertal i senatet, men de vil miste nogle sæder og til gengæld vinde nogle andre. I sidste ende kommer det nok til at gå stort set lige op i forhold til nu: en fordeling på 51-49.

Hvad kan vi på dette stadie i valgkampen konkludere om mediernes rolle i amerikansk politik? Man kan i hvert fald sige én ting med sikkerhed denne gang: at det er under forandring. Tidligere fik 90% af de amerikanske vælgere stort set alle deres informationer fra de tre store

tv-kanaler: ABC, CBS og NBC, og derudover var det de store dagblade, der leverede resten. Det billede er i DEN grad eksploderet de sidste 10 år. Hvor man dels har fået kabel-tv-stationenre, som spiller en meget, meget stor rolle, og generelt er mere ideologiske eller i hvert fald mere *eksplicit* ideologiske i deres ståsteder. Derudover har man fået mere *talkradio* - i takt med, at amerikanerne mere og mere er flyttet ud til forstæderne kører de mere og mere i bil, hvor de hører radio. Den oplomstring af radiotalkshows har haft en meget stor effekt på den politiske holdningsdannelse.

Endelig for det tredje er der selvfølgelig internettet - med *blogs* osv. - der, med helt andre måder at dække tingene på, har fået en meget stor rolle. Den sag fra valgkampen, der mere end noget andet demonstrerer forandringen i mediebilledet, var hele historien om de forfalskede memoer om hvad George Bush havde gjort eller ikke gjort for 30-35 år siden, da han skulle aftjene sin værnepligt. Det blev lanceret af DEN mest troværdige mand i amerikansk nyhedsdækning, Dan Rather, fra det, der traditionelt set var det mest respekterede nyhedsprogram, på tv-stationen CBS. Der viste det sig entydigt, at man simpelthen ikke havde lavet sit forarbejde: man var blevet så begejstret for udsigterne til nu at kunne skade Præsident Bush at man ikke checkede sine kilder godt nok. Og i løbet af én dag lykkedes det for folk på internettet at demonstrere at memoerne var forfalskede. Alligevel tog det 14 dage inden CBS indrømmede det - og så med en pudsigt formulering om, at 'memoerne var forfalskede, men at indholdet var rigtigt nok'. Den historie er udtryk for hvordan mediebilledet, når det gælder politik, har ændret sig fuldstændig: nu er det fra internettet og andre, utraditionelle kilder, at man får i hvert fald en del af den mest interessante og mest kritiske dækning. *Men også den mest ideologiske*: man får ikke nødvendigvis den anden side af historien med.

Nu er det fra internettet og andre, utraditionelle kilder, at man får i hvert fald en del af den mest interessante og mest kritiske dækning. *Men*

også den mest ideologiske: man får ikke nødvendigvis den anden side af historien med.

Hvor stor en rolle spiller opinionsundersøgelserne for meningsdannelsen? Det er denne gang et ret interessant spørgsmål ved dette valg. På nogle tidspunkter kan vi se at opinionsmålingerne drøner op og ned - så der den ene dag er 15% forskel mellem de to, hvorefter de næste dag ligger lige. Det KAN ikke være tilfældet - det er et spørgsmål om at man bruger forskellige måder at *sample* på (udvælge respondenterne på); og forskellige måder at kode for, hvorvidt de er 'sandsynlige vælgere' eller ej.

Det er helt klart at begge partier spiller på den gamle velkendte logik, at det vil have en selvforstærkende effekt, hvis man kan argumentere for at éns kandidat er foran. Derfor prøver dem, der enten er på lønningslisten eller sympatiserer med den ene eller den anden af de to kandidater, hele tiden at fremhæve hvor godt det går vedkommende i opinionsmålingerne og underminere eller kritisere de tal, der siger noget andet. Min pointe er hele tiden: man er nødt til at tage nogle gennemsnit - man kan ikke plukke en måling ud og holde den op mod den anden.

Men det er et godt spørgsmål *hvad det egentlig betyder*. Reagerer vælgerne på indholdet i meningsmålingerne? Det tror jeg de gør i et vist omfang, men det er i hvert fald overhovedet ikke noget, der er entydigt.

Er mediestrømmen ved at få en så fragmenteret og konstant karakter, at de enkelte rygter, nyheder, afsløringer aldrig når at sætte sig før de er skyllet væk igen? Jf. fx strømmen af mere eller mindre seriøse bøger, der kritiserer George W. Bush? I går eftermiddags var jeg inde i boghandlen *Barnes & Noble* i Georgetown, og der var der et kæmpestort bord med bøger, der var henholdsvis for og imod Bush og Kerry. Særligt bemærkelsesværdigt er det, hvor utroligt mange anti-Bush-bøger, der findes: det er helt ekstremt. Da Clinton var præsident var der mange bøger, der var rettet mod ham - men nu er det endnu

mere markant. Jeg bemærkede faktisk, at jeg kiggede efter en bog, jeg havde været interesseret i, men slet ikke kunne finde. Den er kun et års tid gammel, men der ER en sådan gennemstrømning af de her bøger, at man virkelig skal have meget god tid for at kunne læse dem alle sammen.

Jeg tror ikke de her mange
bøger flytter så mange ting -
med undtagelse af de penge,
der kommer ned i lommen
på forfatterne.

Men som regel bliver de købt af dem, der i FORVEJEN er overbeviste: anti-Bushbøgerne bliver købt af demokrater, der lige skal styrkes i troen. Og bøger, der er kritiske overfor Clinton eller Kerry, bliver tilsvarende købt af folk, der i forvejen er republikanere. Jeg tror ikke de her mange bøger flytter så mange ting - med undtagelse af de penge, der kommer ned i lommen på forfatterne. For det er helt klart en af de mest lukrative brancher på det amerikanske bogmarked: de her meget, meget negative bøger.

4. Nedtælling til Dirty Thursday

Hvad har der i denne uge været af påfaldende begivenheder i valgkampen? I hvert fald har der været en række eksempler på at begge kandidater har måttet bruge tid på at afkræfte ting, som faktisk har været ude i skoven fra første færd -

George Bush beskylder John Kerry for at ville hæve skatterne. Kerry har i hvert fald ikke holdt sig tilbage med at stille forslag om nye udgifter - men han HAR faktisk ikke stillet nogen forslag om egentlige nye skatteforhøjelser. Og når det gælder udgifterne har Bush jo ikke selv holdt sig særlig meget tilbage - han er den mest storforbrugende præsident i 40 år. det er helt klart at Bush har forsøgt at bruge det samme redskab overfor Kerry, som man har gjort i mange år overfor demokratiske kandidater: angrebet ham for at være en *tax-and-spend-liberal*. Men jeg tror, Kerry har forstået at han ikke vil kunne blive valgt hvis han ikke afholder sig fra at komme med forslag til nye skatter.

Det modsatte vej rundt har noget, der nok har været kendetegnende for nogle lavpunkter i debatten, fx været at Kerry-kampagnen har sagt at Bush vil genindføre værnepligten. *Det er helt stensikkert, at det har man ikke haft nogen planer om.* Men det er smart sagt af Kerry - for er der noget, der vil kunne drive vælgere væk fra Bush, er det forestillingen om at der ville blive indført værnepligt. Og det gør selvfølgelig at Bush hele tiden skal forsvare sig - og sige, at det ikke passer. Men det ER helt urimeligt, for det har der altså ikke været det mindste tilløb til. Repræsentanternes Hus så sig fornylig nødsaget til at vedtage en parade-afvisning af forslaget: med næsten 100% af stemmerne vedtog man at værnepligten ikke skal genindføres; bare for at dække sig ind, så det ikke kan komme op igen.

Med 10 dage tilbage: hvad er du selv mest spændt på? Jeg holder øje med på torsdag d. 28: *Dirty Thursday*. Der har i de seneste år været en tendens til at man prøver at offentliggøre noget fra den ene eller den anden side, der kan ramme modstanderen sent i kampagnen og underminere vedkommendes vælgerstøtte. Det interessante vil være at få den historie placeret sådan, at den ikke rigtig vil kunne nå at blive afvist inden valgdagen. Skulle man tænke rigtig strategisk ville man på torsdag komme med en heftig afsløring, der så vil dominere medie billedet om fredagen. så tager folk på weekend - og så følger de ikke mere med i det. Mandag møder de på arbejdet, og har travlt med det - og tirsdag skal de så stemme. Så den historie, der bliver lanceret torsdag, vil køre i adskillige dage og dermed måske have en effekt. Så tæt som valget står n u vil selv små ting kunne betyde noget. Man talte om, at der i 2000 var 4 mio. evangeliske kristne, som blev hjemme på valgdagen - og 4 mio. er *ganske mange*. Man har spekuleret på om nogle af dem måske reagerede på afsløringen, netop om torsdagen, af at George Bush havde en gammel dom for spirituskørsel. Jeg kunne forestille mig, at den ene eller den anden side kommer med en *Dirty Thursday*-historie. Det er i hvert fald det, jeg holder ørerne mest åbne overfor!